

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia poniedziałek, 25 stycznia 2021 r.

Poz. 253

ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia 5 stycznia 2021 r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Biała Góra”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55, 471 i 1378) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Biała Góra”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie kompleksu ekosystemów: muraw ciepłolubnych i kserotermicznych, ciepłolubnych okrajków oraz świetlistej dąbrowy wraz z całym ich bogactwem biocenotycznym, w szczególności bardzo cennym zespołem zwierząt bezkręgowych oraz populacjami gatunków roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) położenie rezerwatu w granicach obszaru Natura 2000 Dolna Wisła PLH220033;
- 2) zachowanie fragmentów cennych fitocenoz związanych z ciepłymi siedliskami: ciepłolubnych muraw napiaskowych, muraw kserotermicznych, zbiorowisk okrajkowych oraz świetlistej dąbrowy;
- 3) obecność bardzo licznej grupy zwierząt bezkręgowych, w tym wielu gatunków rzadkich i zagrożonych związanych z ciepłymi siedliskami;
- 4) wnikanie gatunków ekspansywnych i inwazyjnych na siedliska murawowe i leśne;
- 5) ekspansja gatunków drzewiastych na siedliska muraw, łąk i ziołorośli na skutek zaniechania ich użytkowania;
- 6) antropogeniczne przekształcenia ekosystemów leśnych (pinetyzacja);
- 7) konieczność wykonywania na znacznej powierzchni rezerwatu stałych i regularnych działań ochronnych (m. in. wypasu zwierząt);
- 8) antropopresja wynikająca z położenia w bezpośrednim sąsiedztwie wsi Biała Góra.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 5. 1. Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

2. Lokalizację działań ochronnych wskazuje mapa stanowiąca załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 6. Określa się następujące ustalenia do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Sztum i Ryjewo, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych:

- 1) w granicach działek ewidencyjnych: nr 200 i 204 (gminy Sztum, obręb Biała Góra) oraz nr 1, 2, 4, 5¹⁾ (gminy Ryjewo, obręb Benowo) zachować dotychczasowy sposób użytkowania gruntów, tj. grunty rolne, nieużytki, bez możliwości zabudowy;
- 2) nie wprowadzać nowej zabudowy w strefie o szerokości do 50 m od granicy rezerwatu (dotyczy działek nr: 56, 62, 63/2, 63/1 obręb Biała Góra);
- 3) nie prowadzić przez obszar rezerwatu liniowych elementów infrastruktury;
- 4) nie modernizować dróg na granicy rezerwatu w sposób, który mógłby negatywnie wpłynąć na przedmiot ochrony rezerwatu.

§ 7. Traci moc rozporządzenie Nr 1/07 Wojewody Pomorskiego z dnia 4 stycznia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Biała Góra" (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2007 r. Nr 9 poz. 320).

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku

Radosław Iwiński

¹⁾ Nie dotyczy istniejącej zabudowy na działce nr 5 gminy Ryjewo, obręb Benowo.

Załączniki do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia 5 stycznia 2021 r.

Załącznik nr 1

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.

Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Sukcesja w obrębie muraw (ciepłolubnych i kserotermicznych) powodująca zmiany warunków ekologicznych oraz ustępowanie gatunków i zbiorowisk murawowych na rzecz okrajkowych, zaroślowych i leśnych.	1) Ekstensywne użytkowanie muraw (wypas owiec i kóz, a w przypadku jego braku – koszenie); 2) usuwanie nalotów/odrośli drzew oraz pojedynczych starszych osobników z powierzchni muraw.
2.	Obecność gatunku ekspansywnego - kokornaku <i>Aristolochia clematitis</i> w obrębie fitocenozy leśnych (i w mniejszym stopniu nieleśnych) rezerwatu, tworzącego zwarte łany i powodującego ustępowanie ciepłolubnych gatunków właściwych dla muraw i świetlistej dąbrowy.	1) Usuwanie kokornaku; 2) monitorowanie powierzchni zajętej przez kokornak; 3) ocena pojawiania się kokornaku w obrębie całego rezerwatu.
3.	Obecność gatunków inwazyjnych (lilaka <i>Syringa vulgaris</i> i niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i>) oraz ekspansywnych (trzcinnika piaskowego <i>Calamagrostis epigejos</i> , rajgrasu wyniosłego <i>Arrhenatherum elatius</i>) zniekształcających fitocenozy.	1) Usuwanie lilaka; 2) monitorowanie populacji gatunków inwazyjnych i ekspansywnych, w przypadku znacznej ekspansji na stanowiska obecnie wolne od tych gatunków – usuwanie.
4.	Eutrofizacja ubogich siedlisk murawowych i wnikanie gatunków ruderalnych spowodowane brakiem użytkowania (odkładaniem się materii organicznej).	Ekstensywne użytkowanie muraw: wypas lub koszenie (wraz z usuwaniem biomasy).
5.	Ogrodzenie siatką leśną fragmentu północnej granicy rezerwatu, utrudniające przemieszczanie się dzikiej zwierzyny.	Utworzenie przejść dla dzikich zwierząt (poza okresem wypasu owiec w rezerwacie).
Zagrożenie istniejące zewnętrzne		
6.	Eutrofizacja ubogich siedlisk murawowych, wnikanie gatunków ruderalnych (nitrofilnych) i ustępowanie gatunków i zbiorowisk murawowych spowodowana: 1) spływem zanieczyszczeń ze składowiska materiałów (obornika i innych odpadów organicznych) zlokalizowanego na terenie graniczącym z rezerwatem od strony północno-zachodniej;	W otulinie rezerwatu: 1) nieskładowanie nawozów naturalnych, organicznych i mineralnych oraz innych odpadów organicznych poza szczelnymi zbiornikami przeznaczonymi do tego celu; 2) nieskładowanie materii organicznej (np. słomy, siana) w strefie do 50 m od granicy rezerwatu i północnej granicy działki nr 200

	2) nawożeniem gruntów orných położonych na południe od rezerwatu (i przenikanie do rezerwatu wraz z wiatrem).	obręb Biała Góra (dotyczy działek nr 54/8-54/9, 56, 62, 63/2, 63/1 obręb Biała Góra).
7.	Zanieczyszczenie gleby środkami chemicznymi: 1) ze składowiska maszyn rolniczych zlokalizowanego na terenie graniczącym z rezerwatem od strony północno-zachodniej; 2) na skutek przenikania (wraz z wiatrem) do rezerwatu środków ochrony roślin podczas użytkowania gruntów orných graniczących z rezerwatem od strony południowej.	W strefie graniczącej z rezerwatem (otulinie), w szczególności na działkach nr 54/3, 54/6 – 54/9, 56, 62 gminy Sztum, obręb Biała Góra, składować maszyny rolnicze w sposób nie powodujący zanieczyszczenia gleby i wód gruntowych.
8.	Antropopresja: zaśmiecanie (zwłaszcza od strony wsi Biała Góra i wzdłuż drogi gruntowej przebiegającej wzdłuż południowej granicy rezerwatu), wjazdy quadami, motorami i przemieszczanie się piesze w granicach rezerwatu (wzmożenie erozji zboczy, zawlekanie gatunków obcych dla flory rezerwatu), hałas, wandalizm (niszczenie infrastruktury wypasowej, tablic).	1) Sprzątanie odpadów; 2) utrzymanie oznakowania granic rezerwatu oraz tablic urzędowych, informacyjnych i edukacyjnych.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
9.	Ekspansja gatunków inwazyjnych (lilak, niecierpek drobnokwiatowy) lub ekspansywnych (kokornak, trzcinnik piaskowy, rajgras wyniosły) na stanowiska w rezerwacie obecnie wolne od tych gatunków.	Ocena populacji ww. gatunków, w razie potrzeby – usuwanie.
10.	Znaczna erozja zboczy w obrębie rezerwatu powodująca niszczenie wrażliwych siedlisk muraw napiaskowych i kserotermicznych oraz uniemożliwiająca osiedlanie się roślin.	1) Ekstensywny zakres działań ochronnych (zwłaszcza wypasu zwierząt) w obrębie dolinek erozyjnych; 2) niewjeżdżanie na teren rezerwatu (quadami, motorami); 3) nieprowadzenie przez rezerwat liniowych elementów infrastruktury.
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
11.	Przekształcenie sposobów użytkowania gruntów (w tym wprowadzenie zabudowy na obecne grunty rolne w bezpośrednim otoczeniu rezerwatu), powodujące wzrost antropopresji rozumianej jako penetracja obszaru przez człowieka i zwierzęta domowe, hałas, zaśmiecanie terenu, oświetlenie.	1) W otulinie rezerwatu, w granicach działek ewidencyjnych: nr 200 i 204 (gminy Sztum, obręb Biała Góra) oraz działek nr 1, 2, 4, 5 ¹⁾ (gmina Ryjewo, obręb Benowo) zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania gruntów, tj. jako grunty rolne, bez możliwości zabudowy; 2) niewprowadzanie nowej zabudowy w odległości do 50 m od granicy rezerwatu (dotyczy działek: 56, 62, 63/2, 63/1 obręb Biała Góra).

¹⁾ Nie dotyczy istniejącej zabudowy na działce nr 5 gminy Ryjewo, obręb Benowo.

12.	Remont/przebudowa dróg gruntowych w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu (niszczenie muraw w trakcie prac lub późniejszej eksploatacji dróg, wzrost antropopresji).	Niemodernizowanie dróg na granicy rezerwatu w sposób, który mógłby negatywnie wpłynąć na jego cel ochrony.
13.	Gospodarka leśna w otoczeniu rezerwatu niedostosowana do potrzeb ochrony rezerwatu (rębnie odslaniające ścianę rezerwatu od strony północnej oraz wprowadzanie gatunków obcych geograficznie lub siedliskowo, które mogą przenikać do rezerwatu (np. świerk, robinia, czeremcha amerykańska).	Prowadzenie gospodarki leśnej w otulinie rezerwatu poprzez: 1) ograniczenie prac do cięć sanitarnych i pielęgnacyjnych; 2) nie wprowadzanie gatunków obcych geograficznie i siedliskowo.
14.	Narastająca antropopresja.	1) Utrzymanie/uzupełnienie oznakowania granic rezerwatu oraz tablic informacyjnych; 2) w razie potrzeby – wznowienie działań edukacyjnych.
15.	Brak środków finansowych na realizację działań ochronnych.	Aplikowanie o środki finansowe ze źródeł krajowych i zagranicznych.

Załącznik nr 2

Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań.

L.p.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych ³⁾
1.	Ekstensywne użytkowanie muraw: wypas zwierząt lub wyłącznie w przypadku braku możliwości wypasu, koszenie (działanie obligatoryjne).	1) Wypas: – powierzchnia: 1,35 ha, – termin: co roku, maj-wrzesień (październik), preferowany jest okres od maja do lipca (po tym czasie rajgras, który jest gatunkiem ekspansywnym, wysypuje nasiona). Co roku wypas należy rozpoczynać w innym terminie, – okres wypasu: przez ok. 2-3 tygodnie (przy obsadzie 1 DJP/ha, w zależności od rozwoju roślinności okres można skrócić lub wydłużyć), – preferowane są lekkie tradycyjne odmiany owiec, w obsadzie do 1 DJP/ha, możliwa domieszka kóz, dopuszczalna większa obsada zwierząt (powyżej 1 DJP/ha) wypasana w krótszym czasie, ale tylko w obrębie biochor 1 i 7, – dla umożliwienia organizacji wypasu na wszystkich powierzchniach dopuszcza się usunięcie lub podkrzesanie pojedynczych drzew w celu połączenia luk z murawami i okrajkami, – w trakcie wypasu dopuszcza się wykorzystanie psów pasterskich, – w celu ochrony miejsc z nieustabilizowanym piaskiem należy je monitorować i w razie potrzeby ograniczyć czas lub wyłączyć z wypasu, – nie dokarmiać zwierząt paszą w obrębie rezerwatu, – po wypasie należy wykosić niedojady, zwłaszcza niezjadany przez owce ciemiężyk białokwiatowy <i>Vincetoxicum hirundinaria</i> (optymalnie przed wysypaniem nasion przez roślinę). Skoszoną biomasę należy wynieść poza rezerwat.	Biochory 1-8, 9 (częściowo).
		2) Koszenie: – preferowaną metodą ochrony muraw jest ekstensywny wypas. Koszenie dopuszczalne jest w przypadku braku możliwości realizacji wypasu, – powierzchnia: 0,68 ha, – z koszenia powinny zostać wyłączone miejsca z nieustabilizowanym piaskiem (biochory 2,3,4),	Biochory 1, 5-8.

³⁾ Położenie biochor wskazuje mapa stanowiąca załącznik nr 3 do zarządzenia.

		- termin: co roku przez cały czas obowiązywania planu, wrzesień - listopad (o ile nie ma pokrywy śnieżnej), - koszenie ręczne (kosą zwykłą lub spalinową). Ściętą biomasę należy wynieść poza rezerwat.	
2.	Ekstensywny wypas zwierząt lub wykaszanie luk w obrębie fitocenoz leśnych (działanie fakultatywne).	1) Wypas: - powierzchnia 1,26 ha, - termin: maj-wrzesień (październik), co 1- 2 lata, w kolejnych latach wypas należy stosować w zmienionym terminie, - okres wypasu: przez ok. 3-4 tygodnie (przy obsadzie 1 DJP/ha, w zależności od rozwoju roślinności okres można skrócić lub wydłużyć), - wypas bydła lub/i owiec i kóz w obsadzie do 1 DJP/ha, najlepiej lekkie tradycyjne odmiany. Dopuszczalna większa obsada (powyżej 1 DJP/ha) wypasana w krótszym czasie, - w trakcie wypasu dopuszcza się wykorzystanie psów pasterskich, - nie dokarmiać zwierząt paszą w obrębie rezerwatu, - po wypasie należy wykosić niedojady w biochorach 11 i 12, zwłaszcza niezjadany przez owce ciemniżyk białokwiatowy (optymalnie przed wysypaniem nasion przez roślinę). Skoszoną biomasę należy wynieść poza rezerwat.	Biochory 11-13.
		2) Koszenie: - powierzchnia: ok. 0,35 ha, - termin: co roku lub co 2 lata, przez cały czas obowiązywania planu, wrzesień-listopad (o ile nie ma pokrywy śnieżnej), - koszenie ręczne (kosą zwykłą lub spalinową). Ściętą biomasę należy wynieść poza rezerwat.	Biochora 12, luki w biochorze 11.
3.	Usuwanie kokornaku powojnikowego.	1) Powierzchnia: 0,9 ha; 2) termin: w sezonie wegetacyjnym, przed owocowaniem kokornaku (czerwiec - lipiec); 3) mechaniczne usuwanie pojawiających się osobników kokornaku. Ze względu na brak sprawdzonych metod walki z tym gatunkiem dopuszczalne jest testowanie różnych metod, w tym np. wrywanie i kilkukrotne koszenie lub metoda kombinowana. Pozyskany materiał należy usunąć poza rezerwat i zutylizować (np. przez kompostowanie). Działanie to należy wykonać w pierwszej kolejności w obrębie ciepłolubnych muraw, okrajków i świetlistych dąbrów. Zadanie należy powtarzać przez kilka lat z rzędu, aż do eliminacji kokornaku; 4) monitorować powierzchnię rezerwatu i usuwać pojawiające się osobniki (przede wszystkim w obrębie ciepłolubnych muraw, okrajków i świetlistych dąbrów).	Biochory 10-14.

4.	Usuwanie gatunku inwazyjnego – lilaka.	1) Powierzchnia: 0,02 ha; 2) termin: październik - marzec, w pierwszym roku obowiązywania planu; 3) należy wyciąć (optymalnie wyrwać) całe kępy, a następnie corocznie usuwać pojawiające się odrośla. Biomase usuwać poza rezerwat; 4) monitorować teren rezerwatu, w przypadku pojawiających się odrośli lub nowych osobników – usuwać.	W obrębie biochor 14, 16, 17.
5.	Monitorowanie populacji gatunków ekspansywnych i inwazyjnych.	1) Ocena populacji gatunków niepożądanych: trzcinnika piaskowego, rajgrasu wyniosłego i niecierpka drobnokwiatowego; 2) Monitorować co 3-5 lat; 3) w razie potrzeby (zwiększenia zasięgu lub pokrycia w obrębie płatów, w których obecnie występują lub pojawienia się na nowych stanowiskach) usuwać mechanicznie (zwłaszcza z fitocenozy najlepiej zachowanych muraw i zbiorowisk okrajkowych); 4) uzyskaną biomase usuwać z terenu rezerwatu i zutylizować.	Cały rezerwat.
6.	Wycinka krzewów i drzew z murawy.	1) Powierzchnia: 0,01 ha; 2) termin: październik - marzec, w pierwszym roku obowiązywania planu; 3) wycięcie pojedynczych osobników dębu i krzewów (w miarę możliwości wyrwanie siewek i młodych osobników lilaka), wyniesienie biomasy poza rezerwat; 4) monitorowanie powierzchni, w razie pojawienia się nowych osobników drzew i krzewów – usuwanie.	Biochora 16.
7.	Monitorowanie rozwijających się nalotów krzewów i drzew w obrębie muraw i okrajków, w razie potrzeby wycinanie.	1) Powierzchnia: 1,28 ha; 2) termin: monitorowanie – przez cały czas obowiązywania planu, nie rzadziej niż raz na 3 lata; wycinki - październik-marzec; 3) w razie nadmiernego rozwoju ekspansywnych krzewów i drzew (ograniczających dostęp światła do światłolubnych muraw) wycinać niepożądane osobniki (optymalnie młode zarośla i naloty). Różnie należy wycinać tylko w drodze wyjątku (przy wysokiej ekspansywności gatunku); 4) Ściętą biomase należy wynieść poza rezerwat.	Biochory 1-8,12, 15, luki w biochorze 11.
8.	Monitoring stanu siedlisk i gatunków cennych.	1) Monitoring stwierdzonych w rezerwacie siedlisk z Załącznika I Dyrektywy siedliskowej (6210, 6120, 9110) - zgodnie z metodyką GIOŚ, raz na 3-5 lat, przez cały czas obowiązywania planu; 2) ocena fitocenozy poza siedliskami chronionymi - zmiany w składzie gatunkowym zbiorowisk oraz ich strukturze – przynajmniej 1-2 razy w okresie obowiązywania planu; 3) ocena skuteczności działań ochronnych: co 3-5 lat;	1) W obrębie biochor: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 15, 16. 2) biochory 5, 9, 10, 13, 17.

		4) monitorowane populacji gatunków (roślin i zwierząt) szczególnej troski (chronionych, rzadkich, zagrożonych) – co 3-5 lat; 5) ocena występowania gatunków ekspansywnych i inwazyjnych (zasięg, kondycja, tendencje rozprzestrzeniania) – co 3-5 lat.	3) Cały rezerwat. 4) Cały rezerwat. 5) Cały rezerwat.
9.	Montaż infrastruktury służącej do wypasu.	1) Utrzymanie ogrodzenia przy północnej granicy rezerwatu (na odcinku graniczącym z terenami zabudowanymi wsi Biała Góra). Po okresie wypasu należy pozostawić w ogrodzeniu przejścia dla dzikiej zwierzyny; 2) budowa ogrodzenia wokół terenów wypasanych: słupy drewniane oraz pastuch elektryczny lub siatka leśna montowane na okres wypasu. Słupy (i ewentualnie fragmenty siatki leśnej z przerwami dla zwierząt) można pozostawić po wypasie. Długość ogrodzenia – wg aktualnych potrzeb (powierzchni wypasanej w danym roku); 3) budowa wiaty dla ochrony zwierząt – na okres wypasu; 4) dopuszcza się umiejscowienie w obrębie rezerwatu na okres wypasu schronienia (np. przyczepy kempingowej) dla osób pilnujących stada.	Biochory: 1-8, 9 (częściowo), 11- 13.
10.	Utrzymanie/ uzupełnienie oznakowania granic rezerwatu oraz tablic i edukacyjnych.	Utrzymanie oznaczenia granic rezerwatu za pomocą zielonych pasków na drzewach (od zewnętrznej strony rezerwatu).	Na granicy rezerwatu.
		Ustawienie/utrzymanie tablic urzędowych oraz edukacyjnych – wg potrzeb.	W pobliżu granic rezerwatu.
11.	Ograniczenie skutków antropopresji.	Usuwanie odpadów – wg potrzeb.	Cały rezerwat, szczególnie od strony wsi Biała Góra i przy drodze.

Załącznik nr 3

Lokalizacja działań ochronnych.

